

— ARQUIVO DA

UNIVERSIDADE —

COLÉGIO DA COMPANHIA DE JESUS
E
UNIVERSIDADE DE ÉVORA

1568

Breve para os reitores do Colégio
ficarem com a jurisdição e adminis-
tração da Universidade.

Gav. 6 - Maço 2 - N.º 28

AD PERPETVAM REI MEMORIAM. Diuina disponente clementia, ad summi apostolatus apicem meritis, sicut in variis sublimati ad ea per qua literarum studia coalescent et collegia per insignes ecclesiarum, fundata maximum in eorum gubernium succipiunt incrementum libenter aduerimus, atque desuper disponimus prout habita personarum et temporum ratione conspicimus in domino salubriter expedire. Sane dilectus filius noster Henricus, cuius Sanctorum quatuor coronatorum presbiter Cardinalis Infans Portugalliae nuncupatus nobis nuper exponi fecit quod alii postquam ipse unum Collegium sumptuosissimum in Civitate Elboreni eius tunc Archiepiscopis existebat propriis suis sumptibus et expensis pro diuinis cultus et religiosis augmento erector et instituerat illudque dilectis filiis Religiosis Societatis Iesu per eos tenendum regendum et gubernandum tradiderat, concesserat, atque donaverat. Et deinde considerans quod Ciuitas prefata quae una ex integris Regni Portugalliae etiam et ad universitatem studij generalis manutenendum capax erat et idonea et a Civitate Colimbreni ubi universitas studiorum generalis vigebat nimium distabat, ut dilecti filii Cives ipsius Ciuitatis aliqui nucleo eius districtus et aliorum circumiacientium locorum atque itineris dispensatio in omnibus possent, et exinde diuinus cultus augeretur. aliaque bona qua ex literarum scientia proueniant, in dei laudem et honorem adipisci ualerent Collegium prefatum in universitatem studij generalis in qua omnes scientia et facultates in eam et ius ciuilis ac eam partem iuris canonici qua ad forum contentiorum pertinet) doceri, legi, et interpresari possent et in qua in scientiis seu facultatibus prefatis omnes etiam Magisteri et doctoratus gradus ad instar Colimbrii et aliorum inveniuntur Regni Portugalliae rigore exame precedente ac iuxta earundem universitatum morem, his qui idonei forent per ciudem universitatis Rectorum vel alias personas idoneas per eundem Henricum Cardinalem deputandas conferrentur ergo et in istius illarum et eiusdem regim et administrationem dilectis filiis Proposito generali et Religiosis Societatis prefata illius vero ac Scholarium in eadem universitate pro tempore existentium Jurisdictionem et correctionem salutis priuilegii dicitur Societatis sibi eiusque vicario uocando et deinde successoribus suis Elboreni Archiepiscopi seu charissimo in christo filio nostro Sebastiano Portugalliae et Algarbiorum Regi suetri eiusque successoribus prout idem Henricus Cardinalis magis expedire iudicaret iuxta prouidam per eum desuper facultatis administrationem perpetuo apostolica auctoritate committi aliaque fieri, statui concedi, indulgeri, atque decerni obtinuit prout in literis apostolicis desuper confessis plenius dicitur contineri. Cum autem sicut eadem expeditio subiungebat prefatus Henricus Cardinalis de prospero ac felice successu et directiore salutari euadem universitati auxili et sollicitus re per eum maturius perspecta et considerata censuerit, et indicauerit eidem universitati illiusque optato progressui et augmentatione ualde consultum iri et non solum omnimoda illius cura regim et administrationem generali et Religiosis praeditis ut prefertur verum etiam illius ac Scholarium in eadem universitate pro tempore existentium jurisdictionem, correctionem et visitationem quoad ea videlicet qua eorum constitutionibus non repugnant, imperpetuum apostolica auctoritate tenore presentium committimus concedimus demandamus atque assignamus, ipsumque Henricum Cardinalem si ei ut prefertur placuerit ius nisi competens a se abdicare post eius obitum Archiepiscopum Elboreni aut Portugalliae Rex huiusmodi vel alia qualius persona in jurisdictione, correctione, aut visitatione, praeditis nullo unquam tempore se valeant intrumittere Quare prefatus Henricus Cardinalis nobis humiliter supplicari fecit quatenus eius pro deciderio favorabiliter annuere ac ait in premissis opportune prouidere de benignitate apostolica dignaremur Nos igitur qui juuentutis eruditio nostris potissimum temporibus ubique florere sicut etiam exceptimus affectibus literarum predictarum tenores presentibus pro expressis habentes locumque supplicationibue inclinati Proposito generali et Religiosis prefatis non solum omnimodam curam, regimen et administrationem universitatis prefata prout ait illi commissa et concessa exicit veritatem illius ac Scholarium in eadem universitate pro tempore existentium jurisdictionem, correctionem et visitationem quod ea videlicet qua eorum constitutionibus non repugnant, imperpetuum apostolica auctoritate tenore presentium committimus concedimus demandamus atque assignamus, ipsumque Henricum Cardinalem si ei ut prefertur placuerit ius nisi competens a se abdicare post eius obitum Sebastianum et pro tempore existentem Portugalliae huiusmodi Regem seu Archiepiscopum prefatos vel aliam qualius personam euiseimusque status gradus, et conditionis exigit in jurisdictione, correctione et visitatione prefatis omnibusque et singulis alijs ad eandem universitatem illius Religiosos scholares officiales lectiones in ea perlegendas aut bona priuilegia gratias libertate et exemptiones illorum spectantia et pertinentia se intrumittere aliquamque superioritatem jurisdictionem correctionem, aut visitationem seu visitandi aut corrigendi ius habere nullatenus posse sed premissa omnia ad eodem Propositum et Religiosos plenarie ut prefertur spectare et pertinere debet nec super illis a praeditis aut quibusvis alijs personis molestari perturbari aut impediti posse eisdem auctoritate et tenore etiam perpetuo statuimus, ordinamus ac mandamus. Et nihilominus pro potenti et cautele universitati seu Collegium illiusque Religiosos officiales personas res, et bona qualius huiusmodi neconon scholares si ea pro tempore excusantes ab ipsius Henrici Cardinalis ut prefertur neconon Sebastianum Regis et Archiepi ac successorum prefatorum jurisdictione correctione, ac visitatione eximunt etiam perpetuo et liberamus illaque omnia Propositi et Religiosorum prefaterum cura, regimini, Administrationi, jurisdictioni, correctioni et visitationi quoad ea videlicet qua eorum constitutionibus non repugnant auctoritate et tenore praeditis illudque potest supponimus submittimus atque subiectimus. Scis ter quocunq; iudicis et Commissarii quauis auctoritate fungentes Sublata eis et eorum cuiuslibet quauis alij iudicandi et interpretandi facultate et auctoritate iudicari et diffiniri debere ne quicquid secus super his a quoquam quauis auctoritate recenter vel ignoranter attentari contigerit irritum et inane discernimus. Et insuper quia sicut accepimus, jurisdictionis ciuitatis et criminalis exercitium eundem Religiosorum constitutionibus repugnat et cum ipsi subi Scholarium sustentatione directione plurimum expediat quod Minister tam ecclesiastici quam seculares qui jurisdictionem huiusmodi in Civitate Elboreni exercuerint significatum eis Rectoris ipsius universitatis voluntatem etiam circa punitionem Scholarium diligenter exequantur. Et generaliter res Scholarum cum ab eodem Rectori illis fuerint commendatae condigne faveantur eodem Ministeris ut id diligenter ac benevolo animo presenti in domino hortamus atque rogamus ipsiusque ne quicquam ex Scholaribus praeditis intra Scholas et Claustra eiusdem universitatis cum Rectori voluntatem pro quauis causa ciuilis aut criminalis aliquo querunq; praeteretu capere apprehendere et ad carcera deducere aut super eo aliquam vim seu violentiam infere sub excommunicatione pena quam contrafuentes eo ipso abque alijs declarante incurvant inhibemus. Quocirca venerabili fratri Episcopo Targi et Dilectis filiis Decano et Archidiacono ecclie Elboreni per prius committimus et mandamus quatenus ipse vel ait unus eorum per se vel alium seu alios presentes lucras et in eis contentas penasque ubi et quando opus fuerit ac quoties pro parte Henrici Cardinalis seu Propositi et Religiosorum prefatorum fuerint requisiti solenniter publicantes eisq; in primitis efficacis defensionis praeditio arrestantes faciant auctoritate nostra litteras et in eis contentas penasque firmiter obseruari ac singulos quos ipse concernunt Scholarum effectu gaudere non permittentes eos desuper per quocunq; quomodo indebet molestari perturbari aut inquietari. Contradictores quolibet et promissis non parentes per tentativas censuras et penas in ecclesiasticas quam pecuniarias aliaque opportuna iuri remedia autem nostra appellatio compescendo neconon legitimis super his habendis servatis processibus illis contentias penasque ipsas incurvare declarando neconon etiam iteratis vicibus aggrediendo. Non obstat felicis recordationis Bonifacij pp vñ simbolicus predecessoris nostri de una ex concilio generali adductis dictis dummodo aliquis auctoritate praecognitione ultra tria dicta non excludatur neconon alijs quibusvis constitutionibus et ordinacionibus apostolicis determinaque College universitatis et ecclie Elboreni iuramento confirmatione aplieta vel quauis firmitate alia corroborari. Statuta et constitutiisque Scholarum quoque indulxit et literis aplieta tam illis quam Regi et alijs prefatis quoniamque concessis confirmatis et inuocatis. Quibus omnibus etiam si pro illorum sufficienti derogatione de illis eisq; totis Scholaribus specialis specifica expressa et individua non autem per clausulas generales idem importantes mentio seu quauis alia expressio habenda aut aliqua alia exquisita forma ad hoc seruanda fore tenore huiusmodi ac si de uerbo ad uerbum nihil penitus omisso et forma in illis tradita obseruata nesciunt forent ptilis pro sufficienter expressis et nesciunt habentes illis als in sui robore peruvansuris haec vice dantur et harum serie specialiter et expresse derogamus contrariis quibusvis. Aut si aliquibus communiter vel diuisim ab apostolica sit sede indulxum quod interdici suspensi vel excommunicari non posint per literas aplietas non facientes punitam et reprimam ac de uerbo ad uerbum de induito huiusmodi nescienciam. Dat Roma Apud Sanctum Petrum sub Anno Tertio. Piscatorii Die xxvij Maij M. D. LXVIII. Pontificatus

P. Thomas

Collegio da Companhia de Jesus do Espírito Santo de Évora,
p.º Seus Reitores ficaram com toda a jurisdição, e admis-
são na sua Universidade, que na sua instituição per-
tercia ao Infante Cardeal Arcebispo de Évora, e sucessores.

Breve do Papa Pio 5.º dado em Roma a 29. de Maio do anno de 1568. no 3.º an-
no do seu Pontificado, pelo qual, a instancia do Srº Infante Cardeal D.
Henrique, conedes aos Reitores do Collegio da Companhia de Jesus do
Espírito Santo de Évora toda a jurisdição, regimen, e administracão da
Universidade estabeleida, por autoridade Apostólica, no dito Collegio,
e com a mesma autoridade nella se ensinavão todas as Faculdades, co-
mo na de Coimbra, excepto Medicina, Direito Civil, e Canônico na qual
la parte, que pertencia ao foro; e como na Bulla da criação da mesma
Universidade se tinha cometido ao dito Srº Infante Cardeal, e sucessores
do dito governo, e jurisdição della, ea seus sucessores, pu-
rem o mesmo Srº pedis ao dito Papa He concedesse, que toda a dita
jurisdição ficasse aos ditos Reitores, e He concedeo por este Breve,
que seja dirigido ao Bispo Targense, eao Díaco, e Procederio da
Sé de Évora p.º o fizerem publicar.

D. A. Hanieri

Facultad de Derecho de la Universidad de Évora